

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om ordnande av social- och hälsovård

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om ordnande av social- och hälsovård (RP 86/2025 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet och försvarsutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 34/2025 rd
- försvarsutskottet FsUU 10/2025 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- beredningsdirektör Pekka Tulokas, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Salla Paavilainen, social- och hälsovårdsministeriet
- äldre justitieombudsmannasekreterare Riitta Burrell, riksdagens justitieombudsmans kansli
- regeringsråd Minnamaria Nurminen, försvarsministeriet
- överläkare Juha-Petri Ruohola, Försvarsmakten
- militäröverläkare, medicinalmajor Juha Kuosmanen, Huvudstaben
- överinspektör Annina Sadeoja, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland
- säkerhetschef Jyrki Ahonen, social- och hälsovårdssektorn vid Helsingfors stad
- verkställande direktör Matti Bergendahl, HUS-sammanslutningen
- förvaltningschef Kalle Eklund, Kymmenedalens välfärdsområde
- överläkare Petri Loikas, Kymmenedalens välfärdsområde
- säkerhets- och beredningschef Jarno Rämä, Kymmenedalens välfärdsområde
- lägescentralchef Petra Portaankorva, Lapplands välfärdsområde
- direktör för koncerntjänster Markus Syrjänen, Västra Nylands välfärdsområde
- serviceområdesdirektör Jouni Kurola, Norra Savolax välfärdsområde
- säkerhets- och riskhanteringsdirektör Heikki Vähäkuopus, Egentliga Finlands välfärdsområde
- specialsakkunnig Anita Hahl-Weckström, SOSTE Finlands social och hälsa rf
- generalsekreterare Eero Rämö, Finlands Röda Kors.

Betänkande ShUB 14/2025 rd

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- finansministeriet
- Gränsbevakningsväsendet
- Försörjningsberedskapscentralen
- Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- Finlab Laboratoriot Oy
- FinnHEMS Ab
- Sailab - MedTech Finland ry
- Finlands Apotekareförbund rf
- Södra Karelen välfärdsområde
- Södra Österbottens välfärdsområde
- Södra Savolax välfärdsområde
- Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab
- Kajanalands välfärdsområde
- Mellersta Österbottens välfärdsområde
- Mellersta Finlands välfärdsområde
- Mellersta Nylands välfärdsområde
- Birkalands välfärdsområde
- Norra Österbottens välfärdsområde
- Päijänne-Tavastlands välfärdsområde
- Satakunta välfärdsområde
- Vanda och Kervo välfärdsområde.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om ordnande av social- och hälsovård ändras. Syftet med propositionen är att ge välfärdsområdena nya uppgifter inom samarbetet med Försvarsmakten i anslutning till beredskapen för undantagsförhållanden. Målet är att förbättra social- och hälsovårdens beredskap att uppfylla de krav som den förändrade säkerhetspolitiska omgivningen och verksamhetsmiljön ställer samt i synnerhet dess beredskap att agera under undantagsförhållanden som orsakas av ett väpnat angrepp eller hot om ett väpnat angrepp.

Medlemskapet i Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato) har medfört nya krav på Finlands offentliga hälso- och sjukvårdssystem som en del av Finlands och Natos försvar. Erfarenheterna från kriget i Ukraina har visat att den civila hälso- och sjukvården i betydande grad måste ändra sin verksamhet, särskilt när det gäller vården av sårade soldater. Det här förutsätter att hälso- och sjukvården vidtar nya åtgärder för att stödja Finlands försvarsförmåga. Dessutom bör det beaktas att även verksamhetsställena inom hälso- och sjukvården kan vara föremål för militära angrepp. Det är ytterst viktigt att skydda dessa objekt och säkerställa deras funktionsförmåga för att trygga Finlands militära försvarsförmåga och civila samhälle.

De nya uppgifter som föreslås för välfärdsområdena avses gälla skyddet av hälso- och sjukvårdens lokaler, förmågan att flytta funktioner inom hälso- och sjukvården, tilläggsresurserna för den prehospitala akutsjukvården, förbättrandet av den materiella beredskapen samt den gemen-

Betänkande ShUB 14/2025 rd

samma planerings-, utbildnings- och övningsverksamheten tillsammans med Försvarmakten och Nato. Det föreslås att välfärdsområdenas skyldighet att vidta förberedelser preciseras genom ett statsrådsbeslut så att skyldigheten genom försvarsförvaltningens och social- och hälsovårdsministeriets samordning grundar sig på de behov av hälso- och sjukvård till stöd för försvaret som fastställs i försvarsplaneringen. Beslutet ska beredas i samarbete mellan Försvarmakten, social- och hälsovårdsministeriet och välfärdsområdena. En sådan lösning föreslås för att statsrådets beslut ska kunna sekretessbeläggas till behövliga delar, så att man inte riskerar att detaljerade beredskapsåtgärder avslöjas.

De nya uppgifter som välfärdsområdena får för att stödja Försvarmakten och Nato ska finansieras helt och hållet med statlig särskild finansiering som ska riktas till välfärdsområdena genom statsrådets beslut.

Propositionen bygger på föresatsen i regeringsprogrammet om att det ska säkerställas att funktionerna inom social- och hälsovården är förenliga med de förpliktelser som medlemskapet i Nato medför.

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft hösten 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att det till lagen om ordnande av social- och hälsovård fogas bestämmelser om välfärdsområdets handräckning till Försvarmakten, Gränsbevakningsväsendet, Nordatlantiska fördragsorganisationen eller Finlands andra militära allierade, om samarbetet mellan välfärdsområdet och Försvarmakten och om finansieringen av dessa uppgifter. Försvarmaktens och välfärdsområdenas samarbete inom förberedelserna för undantagsförhållanden ska inbegripa att skydda och sprida välfärdsområdets kritiska funktioner, höja den materiella beredskapsnivån och tillsammans ordna utbildning och övningar för välfärdsområdets personal.

Hela 7 kap. om beredskap och förberedelser i lagen om ordnande av social- och hälsovård tillämpas med stöd av lagens 1 § 3 och 4 mom. på Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen, och således tillämpas också de nya bestämmelser som nu föreslås i 7 kap. på dessa aktörer.

Propositionen syftar till att förbättra Finlands försvarsförmåga och stärka det civila samhällets stöd till Försvarmakten och Nato. Propositionen ska förbättra social- och hälsovårdens beredskap att uppfylla de krav som den förändrade säkerhetspolitiska omgivningen och verksamhetsmiljön ställer samt i synnerhet dess beredskap att agera under undantagsförhållanden som orsakas av ett väpnat angrepp eller hot om ett väpnat angrepp. Bakgrunden till propositionen är den grundläggande och långvariga försämringen av Finlands och Europas säkerhetspolitiska miljö efter det att Ryssland inlett anfallskrig mot Ukraina. I bakgrunden ligger dessutom de förmågekrav

Betänkande ShUB 14/2025 rd

som ställs på Finland i och med Natomedlemskapet samt de erfarenheter man fått genom kriget i Ukraina när det gäller behovet att skydda civilsamhället.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 34/2025 rd) kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med beaktande av det förändrade säkerhetspolitiska läget och Finlands Natomedlemskap anser social- och hälsovårdsutskottet att propositionens syften är motiverade. Utskottet tillstyrker propositionen med de preciseringar som föreslås nedan. Utskottet ser det som lämpligt att bestämmelserna om förberedelser för undantagsförhållanden och för handräckning under normala förhållanden uttryckligen skrivs in i lagstiftningen om social- och hälsovården. Propositionen förtydligar välfärdsområdenas skyldigheter till förberedelse och tryggar förberedelserna, beredskapen och i synnerhet kontinuiteten i de kritiska sjukhusfunktionerna. Propositionen har fått brett understöd vid utskottets sakkunnigutfrågning och även försvarsutskottet (FsUU 10/2025 rd) har ansett det viktigt att ordnandet av social- och hälsovården reformeras i den förändrade säkerhetspolitiska miljön och med beaktande av försvarets behov.

Utskottet betonar att skyddet av servicesystemet och infrastrukturen inom social- och hälsovården bör lyftas fram i det samhälleliga beslutsfattandet vid sidan av försvarets beredskap, eftersom sjukhus och annan social- och hälsovårdsinfrastruktur enligt erfarenheterna i Ukraina blir måltavla vid krigföring.

Handräckning till Försvarsmakten, Gränsbevakningsväsendet och Nordatlantiska fördragsorganisationen

Ett välfärdsområde är enligt det föreslagna 53 a § 1 mom. skyldigt att i störningssituationer under normala förhållanden samt under sådana undantagsförhållanden enligt beredskapslagen som beror på något annat än användning av militära maktmedel eller hot om användning av militära maktmedel ge Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet samt — på begäran av Försvarsmakten — Nordatlantiska fördragsorganisationen, dess medlemsstaters väpnade styrkor och Finlands andra allierade behövlig handräckning vid ordnandet av hälso- och sjukvårdstjänster.

Lämmandet av handräckning ska enligt propositionen vara nödvändigt för att trygga hälsan för de personer vars hälsovård den som begärt handräckning har ansvaret för. Försvarsmakten, Gränsbevakningsväsendet eller Finlands allierade kan inte begära handräckning för något annat än de egna styrkornas behov, dvs. handräckningen ska således begränsas till den grupp vars hälso- och sjukvård den som begär handräckning svarar för. Försvarsmakten är mellanhand för begäran om handräckning när Nordatlantiska fördragsorganisationen, dess medlemsstaters väpnade styrkor eller Finlands andra allierade behöver handräckning. I dessa situationer är Försvarsmakten formellt den aktör som begär handräckning. Handräckningen ges till Natos eller andra allierades styrkor.

Lagen om ordnande av social- och hälsovård tillämpas på social- och hälsovård som ordnas av välfärdsområdena och den gäller inte till exempel statliga social- och hälsovårdsenheter (statens sinnessjukhus, hälso- och sjukvård för fångar och statens barnskyddsanstalter). Också den föreslagna skyldigheten enligt 53 a § i lagen om ordnande av social- och hälsovård att ge handräck-

Betänkande ShUB 14/2025 rd

ning gäller endast välfärdsområdena. Enligt uppgifter från social- och hälsovårdsministeriet ansågs det vid beredningen inte ändamålsenligt att uppgifterna för de statliga social- och hälsovårds-enheterna skulle inbegripa handräckning till Försvarsmakten, Gränsbevakningsväsendet, Nato eller andra allierade. De här aktörerna bedömdes inte behöva handräckning från de statliga enheterna.

Utskottet anser att den föreslagna regleringen om handräckning från välfärdsområdet är viktig och behövlig, eftersom det inte finns någon tidigare reglering på lagnivå om välfärdsområdets skyldighet att ge Försvarsmakten eller andra aktörer som nämns i propositionen handräckning. Den föreslagna regleringen gör det möjligt att patienter som vårdas inom Försvarsmakten och av Finlands allierade får fortsatt vård inom den civila hälso- och sjukvården. Försvarsmaktens sjukvård behöver också tillfört vårdmaterial från aktörerna inom den civila hälso- och sjukvården.

Utskottet ser det också som viktigt att välfärdsområdet enligt propositionen ska ha rätt att få ersättning för sina direkta kostnader av den som begärt eller fått handräckning.

Försvarsutskottet (FsUU 10/2025 rd) anser att det för tydlighetens skull vore befogat att komplettera lagen om försvarsmakten (551/2007) med en informativ bestämmelse som hänvisar till den nu föreslagna lagstiftningen. Där ska det stå att bestämmelser om välfärdsområdets skyldighet att ge handräckning till Försvarsmakten och andra som avses i den nu föreslagna regleringen finns i lagen om ordnande av social- och hälsovård. Utskottet instämmer i försvarsutskottets utlåtande och föreslår att den informativa bestämmelsen skrivs in som 9 § 2 mom. i lagen om försvarsmakten. (*Nytt lagförslag 2*)

Samarbete mellan välfärdsområdet och Försvarsmakten

Enligt 53 b § 1 mom. i den föreslagna lagen är ett välfärdsområde skyldigt att förbereda sig för sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § 1 och 2 punkten i beredskapslagen och förbereda sig på att under sådana förhållanden ordna den hälso- och sjukvård som behövs för att stödja Försvarsmaktens och Natos och dess medlemsstaters väpnade styrkor på det sätt som föreskrivs i lag och närmare anges genom beslut av statsrådet. Enligt bestämmelsen är välfärdsområdet skyldigt att förbereda sig för detta genom att trygga och skydda kritiska lokaler för hälso- och sjukvård, göra det möjligt att flytta kritiska hälso- och sjukvårdsfunktioner, upprätthålla sådana resurser för prehospital akutsjukvård som överskrider nivån under normala förhållanden och säkerställa en tillräcklig materiell beredskapsnivå i fråga om läkemedel, förbrukningsartiklar och medicintekniska produkter. Att trygga och skydda kritiska lokaler i enlighet med bestämmelsen kan innebära till exempel att man ser till att det behövliga skyddet byggs (t.ex. underjordiska utrymmen). Enligt den föreslagna 53 b § 2 mom. åläggs välfärdsområdet att på det sätt som anges närmare i statsrådets beslut delta i gemensam planering, utbildning och övning tillsammans med Försvarsmakten och Nordatlantiska fördragsorganisationen för skötseln av de ovan avsedda uppgifterna och för säkerställandet av behövlig kompetens.

Enligt den föreslagna 53 c § ska staten svara för välfärdsområdenas kostnader för förberedelser inför undantagsförhållanden och ordnande av behövlig hälso- och sjukvård. Beslut om den närmare fördelningen av statens särskilda finansiering ska fattas av statsrådet. Statsrådets beslut be-

Betänkande ShUB 14/2025 rd

reds vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med välfärdsområdena och Försvarsmakten.

Utskottet anser att den föreslagna regleringen är nödvändig för att trygga välfärdsområdenas förberedelser och beredskap och i synnerhet de kritiska sjukhusfunktionerna. Utskottet anser det också motiverat att beslut om åtgärder i anslutning till beredskapen inför undantagsförhållanden i välfärdsområdena fattas centraliserat genom beslut av statsrådet. På så sätt kan den nationella beredskapen samordnas övergripande. Sakkunniga har dock lyft fram att propositionen inte i tillräcklig utsträckning identifierar särlösningen för Nyland eller HUS-sammanslutningens roll i samordningen av förberedelser i Nyland. Det har föreslagits att den finansiering som anvisas för statens förberedelser ska kanaliseras via välfärdsområdena och inte direkt till HUS-sammanslutningen. Utskottet ser det som angeläget att framöver följa och bedöma hur statens särskilda finansiering fungerar i Nyland.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 34/2025 rd) utgör ett statsrådsbeslut enligt de föreslagna 53 b § och 53 c § inte sådan delegering av lagstiftningsbehörighet som avses i 80 § 1 eller 2 mom. i grundlagen, utan det innebär verkställighet av lagstiftning. Statsrådets beslut som instrument är således ett grundlagsenligt sätt för inriktning av välfärdsområdenas nya uppgifter och allokering av finansieringen. Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att det grundläggande innehållet i beredskapsskyldigheten i fråga om uppgifterna i 53 b § tillräckligt exakt framgår av den föreslagna regleringen på lagnivå.

Grundlagsutskottet noterar ändå att de föreslagna momenten i 53 c § hänvisar till de uppgifter som fastställts för välfärdsområdena i ett statsrådsbeslut enligt 53 b § på något varierande sätt. Med anledning av grundlagsutskottets utlåtande föreslår social- och hälsovårdsutskottet att 53 c § preciseras så att det i 2—4 mom. hänvisas till de uppgifter som avses i 53 b § 1 och 2 mom. för att det inte ska råda oklarhet om gränserna för statsrådets beslutanderätt.

Försvarsutskottet anser i sitt utlåtande (FsUU 10/2025 rd) att försvarsministeriet bör vara en samarbetspartner för social- och hälsovårdsministeriet i beredningen av statsrådets beslut enligt det föreslagna 53 c § 2 mom. Utskottet instämmer i försvarsutskottets utlåtande och föreslår följaktligen att 53 c § 2 mom. kompletteras.

Propositionen gör det möjligt att i anslutning till förberedelserna bygga nya kritiska hälso- och sjukvårdslokaler eller utrusta befintliga lokaler så att de motsvarar det nya användningsändamålet. De investeringar som hänför sig till välfärdsområdenas beredskapsuppgift enligt propositionen bestäms i enlighet med statsrådets beslut och de finansieras fullt ut med särskild statlig finansiering. Investeringar och avtal som motsvarar investeringar som gäller de här uppgifterna inkluderas därför inte i de investeringsplaner för välfärdsområden som avses i 16 § i lagen om välfärdsområden och inte heller i de delplaner för investeringsplanerna som avses i 25 § 2 mom. i lagen om ordnande av social- och hälsovård. Detta grundar sig på att de beredskapsinvesteringar som finansieras med särskild finansiering tydligt ska kunna särskiljas från de investeringar som finansieras med välfärdsområdenas generella finansiering. Enligt uppgift från finansministeriet bör beredskapsinvesteringarna också planeras och genomföras funktionellt så att det inte uppstår konflikter med välfärdsområdenas övriga investeringsplanering och dess resurser.

Betänkande ShUB 14/2025 rd

Den aktuella propositionen gäller skydd av välfärdsområdenas kritiska hälso- och sjukvårdslokaler. Utskottet betonar ändå vikten av att skydda både socialvårdens och hälso- och sjukvårdens kritiska lokaler.

De investeringar som hänför sig till den föreslagna beredskapsuppgiften för välfärdsområdena ska finansieras med särskild statlig finansiering. Utskottet understryker i varje fall att det med tanke på beredskapen och förberedelserna är nödvändigt att kraven på skydd av kritiska lokaler beaktas i alla byggprojekt inom social- och hälsovården i välfärdsområdena så att behoven av beredskap och förberedelser bedöms i varje byggprojekt. Enligt uppgift har det dock blivit oklart hur samordningen av välfärdsområdenas byggprojekt ska samordnas på statsrådsnivå med avseende på beredskap och förberedelser. Finansministeriet har framfört att det inte deltagit i någon närmare diskussion om planerna för att skydda välfärdsområdenas lokaler. Utskottet betonar därför att samordningen av välfärdsområdenas pågående, förestående och framtida byggprojekt med tanke på beredskap och förberedelser förutsätter ett nära samarbete mellan social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet i styrningen av välfärdsområdena samt samarbete mellan ministerierna och Försvarsmakten. Utskottet föreslår ett uttalande om detta (*Utskottets förslag till uttalande 3*). Annars finns det risk för att välfärdsområdenas investeringsplaner görs separat från de investeringar som genomförs med särskild finansiering och att investeringsplanerna genomförs funktionellt utan att beredskapen och förberedelserna beaktas. Då kan investeringarna bli oändamålsenliga med avseende på beredskap och förberedelser eller rentav onödiga. Utskottet anser det nödvändigt att alla betydande fastighetsinvesteringar i välfärdsområdena bedöms med tanke på beredskap och förberedelser under ledning av social- och hälsovårdsministeriet.

Utöver det som sägs ovan fäster utskottet uppmärksamhet vid behovet av samarbete och samordning mellan social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet också i alla andra åtgärder som påverkar social- och hälsovårdens struktur eller funktioner.

Utskottet betonar att styrningen och verkställigheten av den föreslagna lagstiftningen på statsrådsnivå hör till social- och hälsovårdsministeriet, även om finansministeriet enligt lagen om välfärdsområden i regel svarar för den allmänna styrningen av välfärdsområdenas ekonomi och förvaltning samt för den allmänna styrningen av verksamheten. Utskottet lyfter fram social- och hälsovårdsministeriets ansvar för att ge välfärdsområdena tillräcklig instruktion och utbildning i verkställigheten av lagstiftningen. Verkställigheten av lagstiftningen förutsätter också att ministeriet tydligt informerar välfärdsområdena om deras beredskapsskyldigheter, så att välfärdsområdena har tillräckliga kunskaper och tillräcklig kompetens för att verkställa lagstiftningen.

Utskottet betonar vikten av att social- och hälsovårdens beredskap och förberedelser beaktas i välfärdsområdena i alla funktioner, all kommunikation och alla beslutsprocesser på olika nivåer i välfärdsområdenas organ och operativa verksamhet. Dessutom anser utskottet att det är viktigt att välfärdsområdets förtroendevalda, tjänsteinnehavare och arbetstagare ges omfattande utbildning i frågor som gäller beredskap och förberedelser samt att de deltar i beredskapsövningar.

När det gäller statsrådets beslutanderätt påpekar utskottet att bestämmelser om ärenden som ska avgöras vid statsrådets allmänna sammanträde finns i reglementet för statsrådet (262/2003), som utfärdats i form av förordning av statsrådet. Framöver bör det bedömas om reglementet behöver ändras på grund av den föreslagna regleringen.

Betänkande ShUB 14/2025 rd

Ekonomiska konsekvenser

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2025 samt till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med dessa. I den tredje tilläggsbudgeten för 2025 reserveras det sammanlagt 104,3 miljoner euro för kostnader enligt den föreslagna lagen under moment 33.60.38 i social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel.

I budgeten för 2026 uppgår anslaget under samma moment till 7,5 miljoner euro. I planen för de offentliga finanserna 2026—2029 har det dessutom reserverats 29,9 miljoner euro för 2027, 30,3 miljoner euro för 2028 och 31,7 miljoner euro för 2029.

Utskottet ser det som betydelsefullt att propositionen kommer att leda till investeringar för att genomföra och upprätthålla beredskap och förberedelser inom social- och hälsovården. Utskottet betonar dock att det härefter behövs en långsiktig plan för att utveckla investeringarna i social- och hälsovårdens beredskap och förberedelser och att det framöver också måste reserveras tillräcklig finansiering för investeringarna. Utskottet understryker vidare att den särskilda statliga finansieringen till välfärdsområdena för beredskap och förberedelser bör täcka välfärdsområdenas kostnader fullt ut och att också skillnaderna mellan områdena bör beaktas i finansieringen. Exempelvis Norra Finlands stora yta och långa avstånd innebär särskilda behov i fråga om finansieringen. Enligt uppgifter från social- och hälsovårdsministeriet är avsikten att statsrådets beslut ska beredas med beaktande av dessa utgångspunkter.

Utskottet förutsätter att statsrådet i fortsättningen håller social- och hälsovårdsutskottet uppdaterat om den närmare fördelningen av den statliga särskilda finansieringen till välfärdsområdena och om användningen av finansieringen i välfärdsområdena.

Den fortsatta beredningen av beredskap och förberedelser

Utskottet uttrycker sin oro över hur reformerna av lagstiftningen om social- och hälsovården påverkar beredskapen och förberedelserna, såsom säkerställandet av kritiska sjukhusfunktioner. I all beredning av social- och hälsovårdslagstiftning måste perspektivet på beredskap och förberedelser ingå, och det måste inkluderas i propositionerna så att den omgivande lagstiftningen stöder beredskap och förberedelser och inte tvärtom försvagar möjligheterna till förberedelser. Också styrningen av välfärdsområdena måste stödja beredskap och förberedelser. Utskottet föreslår ett uttalande om detta. (*Utskottets förslag till uttalande 2*)

Utskottet betonar också att välfärdsområdenas beredskap och förberedelser samt den anknyttande lagstiftningen behöver utvecklas vidare så att lagstiftningen stöder beredskap och förberedelser och beaktar att social- och hälsovårdsfunktionerna ska vara förenliga med medlemsstatagandena i Nato. Utskottet föreslår ett uttalande om detta. (*Utskottets förslag till uttalande 1*)

Utskottet vill fästa uppmärksamhet vid att prestationsförmågan inom den prehospitla akutsjukvården behöver utvecklas och förbättras. Dessutom konstaterar utskottet att det när välfärdsområdenas beredskap och förberedelser utvecklas är viktigt att också beakta den privata och den tredje sektorns roll och genom tillräckliga lagstiftningsåtgärder och avtal säkerställa de här aktörernas ansvar och verksamhetsförutsättningar vid störningar under normala förhållanden och un-

Betänkande ShUB 14/2025 rd

der undantagsförhållanden. Utskottet fäster särskild uppmärksamhet vid att säkerställa verksamheten vid Finlands Röda Kors Blodtjänst. Blodtjänsten är den enda aktör som har blodtjänstverksamhet i Finland och är därför en kritisk aktör inom beredskapen inom hälso- och sjukvården. Utskottet ser det som nödvändigt att blodtjänsten beaktas i välfärdsområdenas förberedelser. Utskottet betonar också vikten av att ha kvar ett tillräckligt omfattande nätverk av apotek med tanke på förberedelserna och försörjningsberedskapen.

Utskottet noterar behovet av att utveckla välfärdsområdenas upphandlingskompetens med tanke på beredskap och förberedelser och av att bedöma om lagstiftningen om upphandling inom social- och hälsovården behöver ändras. Lagstiftningen ska stödja beredskap och förberedelser och de nödvändiga upphandlingarna inom social- och hälsovården ska kunna genomföras utan dröjsmål i störningssituationer och undantagsförhållanden.

Utskottet fäster dessutom uppmärksamhet vid behovet av att trygga tillräckliga personalresurser för uppgifter inom social- och hälsovårdens beredskap och förberedelser i välfärdsområdena samt hos statliga myndigheter såsom social- och hälsovårdsministeriet och Försvarmaktens center för militärmedicin. Utskottet framhåller också att man i utbildningen på social- och hälsovårdsområdet bör satsa på att utveckla kompetensen i beredskap och förberedelser.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 86/2025 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner ett nytt lagförslag 2. (Utskottets nya lagförslag)

Riksdagen godkänner tre uttalanden. (Utskottets förslag till uttalanden)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om ordnande av social- och hälsovård

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) nya 53 a, 53 b och 53 c § som följer:

Betänkande ShUB 14/2025 rd

7 kap.

Beredskap och förberedelser

53 a §

Handräckning till Försvarsmakten, Gränsbevakningsväsendet och Nordatlantiska fördragsorganisationen

Ett välfärdsområde är skyldigt att i störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden enligt 3 § 4—6 punkten i beredskapslagen ge Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet samt, på begäran av Försvarsmakten, Nordatlantiska fördragsorganisationen, dess medlemsstaters väpnade styrkor och Finlands andra allierade behövlig handräckning vid ordnandet av hälso- och sjukvårdstjänster. Lämnandet av handräckning ska vara nödvändigt för att trygga hälsan för de personer vars hälsovård den som begärt handräckning har ansvaret för. Handräckningen får inte äventyra skötseln av välfärdsområdets andra lagstadgade uppgifter.

Välfärdsområdet har rätt att få ersättning för sina direkta kostnader av den som begärt eller fått handräckning.

53 b §

Samarbete mellan välfärdsområdet och Försvarsmakten

Ett välfärdsområde är skyldigt att på det sätt som närmare anges genom beslut av statsrådet förbereda sig för sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § 1 och 2 punkten i beredskapslagen och förbereda sig på att under sådana förhållanden ordna den hälso- och sjukvård som behövs för att stödja Försvarsmaktens och Nordatlantiska fördragsorganisationens och dess medlemsstaters väpnade styrkor genom att

- 1) trygga och skydda kritiska lokaler för hälso- och sjukvård, med beaktande även av behoven hos befolkningen i området,
- 2) göra det möjligt att flytta kritiska hälso- och sjukvårdsfunktioner för att skydda dem,
- 3) upprätthålla sådana resurser för prehospital akutsjukvård som överskrider nivån under normala förhållanden,
- 4) säkerställa en tillräcklig materiell beredskapsnivå i fråga om läkemedel, förbrukningsartiklar och medicintekniska produkter.

Ett välfärdsområde är skyldigt att på det sätt som närmare anges genom beslut av statsrådet delta i gemensam planering, utbildning och övning tillsammans med Försvarsmakten och Nordatlantiska fördragsorganisationen för skötseln av de uppgifter som avses i 1 mom. och säkerställandet av behövlig kompetens.

Ändring i ett sådant beslut av statsrådet som avses i denna paragraf får inte sökas.

Betänkande ShUB 14/2025 rd

53 c §

Finansiering av samarbetet mellan välfärdsområden och Försvarsmakten

Staten svarar för kostnaderna för de uppgifter som fastställs för välfärdsområdena i 53 b § 1 och 2 mom.

Statsrådet beslutar närmare genom ett i 53 b § avsett beslut om fördelningen av uppgifterna och finansieringen utgående från behoven av hälso- och sjukvård inom försvarsplaneringen. Den närmare specificering och regionala fördelning av **de i 53 b § 1 och 2 mom. avsedda** uppgifterna som anges i statsrådets beslut ska genomföras inom ramen för det anslag som reserverats för ändamålet i statsbudgeten. Statsrådets beslut bereds vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med välfärdsområdena, Försvarsmakten **och försvarsministeriet**.

Statsrådet beviljar välfärdsområdet statlig finansiering för att täcka kostnaderna för de uppgifter som avses i 53 b § **1 och 2 mom.** utan ansökan före utgången av året före finansåret. Social- och hälsovårdsministeriet betalar finansieringen till välfärdsområdet på förhand i enlighet med statsrådets beslut.

Om det under finansåret framkommer sådana i 53 b § **1 och 2 mom.** avsedda beredskapsuppgifter som inte har kunnat beaktas när ett i 2 mom. avsett beslut som gäller det innevarande finansåret fattades för välfärdsområdet, kan ett separat beslut i fråga om dessa uppgifter fattas under finansåret. Social- och hälsovårdsministeriet ska utan obefogat dröjsmål till välfärdsområdet betala den statliga finansiering som är avsedd att täcka kostnaderna för de uppgifter som avses i beslutet.

Investeringar och avtal som motsvarar investeringar som gäller uppgifter som anges i 53 b § 1 och 2 mom. inkluderas inte i de investeringsplaner för välfärdsområden som avses i 16 § i lagen om välfärdsområden och inte heller i de delplaner för investeringsplanerna som avses i 25 § 2 mom. i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande ShUB 14/2025 rd

Utskottets nya lagförslag

2.

Lag

om ändring av lagen om försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 9 § i lagen om försvarsmakten (551/2007) ett nytt 2 mom. som följer:

9 §

Hälsovård

Bestämmelser om ett välfärdsområdes skyldighet att ge Försvarsmakten, Nordatlantiska fördragsorganisationen och dess medlemsstaters väpnade styrkor och Finlands andra allierade behövlig handräckning vid ordnandet av hälso- och sjukvårdstjänster finns i 53 a § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utskottets förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet fortsätter att utveckla social- och hälsovårdslagstiftningen i fråga om beredskap och förberedelser, också med hänsyn till att social- och hälsovårdsfunktionerna ska vara förenliga med medlemsåtagandena i Nato, och att statsrådet utan dröjsmål fortsätter att lämna riksdagen de propositioner som behövs för att säkerställa beredskapen och förberedelserna.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet i all beredning av social- och hälsovårdslagstiftning och i styrningen av välfärdsområdena beaktar att lagstiftningen och styrningen ska stödja beredskap och förberedelser.
3. Riksdagen förutsätter att statsrådet säkerställer samarbetet och samordningen mellan social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet i fråga om pågående, förestående

Betänkande ShUB 14/2025 rd

och framtida byggprojekt inom social- och hälsovården så att behoven av beredskap och förberedelser beaktas i byggprojekten.

Helsingfors 24.10.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Krista Kiuru sd
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Kim Berg sd
medlem Maaret Castrén saml
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Aki Lindén sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ville Merinen sd
medlem Minna Reijonen saf
medlem Anne Rintamäki saf
medlem Pia Sillanpää saf
medlem Oskari Valtola saml
medlem Henrik Wickström sv
medlem Ville Väyrynen saml
ersättare Hanna Laine-Nousimaa sd
ersättare Laura Meriluoto vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Pirjo Kainulainen.